

**Duurzaam
Den Haag >>**

Jaarstukken

Duurzaam Den Haag

2019

INHOUDSOPGAVE

PAGINA

Jaarverslag

1	Bestuursverslag	1
2	Algemene toelichting	11
3	Bestemming resultaat	14

Jaarrekening

1	Balans per 31 december 2019	15
2	Staat van baten en lasten over het boekjaar 2019	16
3	Grondslagen van waardering en resultaatbepaling	17
4	Toelichting op de balans per 31 december 2019	19
5	Toelichting op de staat van baten en lasten over 2019	22
6	Staat van baten en lasten uitgesplitst naar activiteiten	26

Overige gegevens

1	Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	27
---	---	----

Jaarverslag

Bestuursverslag 2019

1. Algemeen

1.1 Statuten

Stichting Duurzaam Den Haag is statutair gevestigd in Den Haag. De stichting heeft als doel het initiëren, het stimuleren en het versterken van de duurzame ontwikkeling van de stad Den Haag, in lijn met de doelstellingen van de gemeente Den Haag, alsmede het verrichten van alle verdere handelingen, die met het vorenstaande in de ruimste zin verband houden of daartoe bevorderlijk kunnen zijn.

Zij tracht dit doel te bereiken door onder meer:

- a) het begeleiden en coördineren van projecten;
- b) het helpen en adviseren van burgers en ondernemers, die wensen bij te dragen aan het doel van de stichting;
- c) op te treden als intermediair tussen overheid en bedrijven;
- d) te fungeren als kennisbank;
- e) het op eigen initiatief organiseren van activiteiten en projecten in het kader van de doelstelling.

Duurzaam Den Haag is een stichting zonder winstoogmerk; al haar activiteiten zijn erop gericht om de doelstelling te verwezenlijken of te bevorderen.

1.2 Formele organisatie

Stichting Duurzaam Den Haag is gevestigd in het Nutshuis aan de Riviervismarkt 5 in Den Haag.

Duurzaam Den Haag kent een Raad van Toezicht en een directeur-bestuurder.

De Raad van Toezicht bestaat in 2019 uit:

- René Dekeling,
- Leo Freriks,
- Willem Krzeszewski,
- Hans Kuijpers,
- Peter Smit (voorzitter per 1/1/19)
- en Kirsten Wilkeshuis

De Raad van Toezicht houdt ook toezicht op het Klimaatfonds Den Haag. De Raad van Toezicht is in 2019 5 keer bijeengekomen (21/2, 16/4, 2/7, 15/10 en 10/12). In 2019 zijn de volgende belangrijke zaken vastgesteld:

- Jaarrekening 2018 (inclusief bestuursverslag);
- Jaarverslag 2018;
- Toetreding nieuwe leden van de RvT;
- Bemensing Financiële Commissie;

- Koers doorontwikkeling DDH 2022;
- Uitgangspunten herijking relatie DDH – gemeente Den Haag;
- Begroting 2020;
- Jaarplan 2020.

De dagelijkse leiding ligt in de handen van Heleen Weening, directeur-bestuurder.

Op gebied van personeel was 2019 een roerig en tegelijkertijd verder versterkend jaar. Roerig omdat we afscheid hebben genomen van twee gewaardeerde collega's: Milou Verheij (communicatiemedewerker) verhuisde naar Portugal en Evert Drewes (projectleider duurzaam ondernemen) naar Brabant. Roerig ook omdat een aantal collega's kampten met langdurig ziekteverlof, één werkte van mei tot oktober op halve kracht, één was volledig arbeidsongeschikt vanaf oktober en één medewerker in toenemende mate arbeidsongeschikt vanaf september. Gelukkig hebben we onze doelen wel kunnen realiseren, door inzet van mensen uit onze flexibele schil (zie hieronder) en doordat we onze organisatie verder hebben kunnen versterken.

2019 was een versterkend jaar omdat in maart Claudia van Oosterhout is gestart als operationeel leider. Het aanstellen van een tweede man/vrouw was een lang gekoesterde wens om de interne organisatie te versterken en Heleen Weening te ontlasten zodat zij meer tijd heeft voor het vervullen van haar strategische en naar buiten gerichte rol. De ruimte voor het aanstellen van Claudia van Oosterhout is ontstaan door de vacature projectleider duurzaam ondernemen niet opnieuw in te vullen. Die keuze was in lijn met het besluit om ons primair op bewoners en niet meer ook op ondernemers te richten. Daarnaast is Linde Veger in juni in dienst gekomen als projectondersteuner, na jarenlang als vrijwillig medewerker verbonden te zijn geweest. Cas van der Graaf is in maart begonnen als communicatiemedewerker, hij verving Milou Verheij.

In 2019 bestond de vaste bezetting uit 12 mensen: 6 projectleiders: Reinder Boon, Charlotte Bos (tevens senior medewerker communicatie), Edwin Cornelissen, Evert Drewes (tot 1 maart), Tom Golder, Amber van der Lans en Lennart van de Linde, 2 communicatiemedewerkers: Anouk Dehue, Milou Verweij (tot 1 maart) en Cas van der Graaf (vanaf 1 maart), projectondersteuner Linde Veger (vanaf 1 juni), office manager Yvonne Bledoe, operationeel leider Claudia van Oosterhout (vanaf 1 maart) en directeur Heleen Weening. In totaal bedroeg de bezetting in 2019 9,61 fte.

Op de werkvloer werd het team versterkt door onze vrijwillige medewerkers Gerrit Jansen en Linde Veger. Linde is vanaf juni in dienst gekomen als projectondersteuner. We hadden een vaste medewerker in het loket: Asie Redzheb. Ook waren er gedurende het jaar 5 stagiair(e)s /afstudeerders bij ons in huis: Boaz van Noort (De Haagse Hogeschool, Opleiding Ruimtelijke Ontwikkeling | Climate & Management), Lianne Rovers (Wageningen University & Research, Bedrijfs- en Consumentenwetenschappen), Marije van Hell (De Haagse Hogeschool, Opleiding Ruimtelijke Ontwikkeling | Climate & Management), Marina Henstra (De Haagse Hogeschool, Opleiding Commerciële Economie), Mia Rosa Hupkens (Hogeschool Inholland, Domein Agri, Food @ Life Sciences).

De flexibele schil die we afgelopen jaren hebben gerealiseerd werkt goed; de circa 20 betrokken zzp'ers / associates met wie wij samenwerken geven ons de gelegenheid mee te ademen met meer en minder werk(druk). Afgelopen jaar hebben we 8 mensen op basis van inhuurbasis op basis van factuur betrokken bij de uitvoering van onze activiteiten en 9 studenten/oproepkrachten op basis van een 0-urencontract.

1.3 Toelichting resultaat 2019

Het jaar 2019 hebben we afgesloten met een positief resultaat van € 10.617, circa € 2.500 hoger dan begroot. Het positieve resultaat is gerealiseerd uit aanvullende activiteiten die daarmee ook bijdragen aan de realisatie van de doelstellingen van Duurzaam Den Haag. Deze positieve ontwikkeling past in de ambitie om de organisatie op termijn zelfstandiger te kunnen laten opereren met ook een financiering uit andere bronnen dan de subsidies van de gemeente Den Haag. Het positieve resultaat zal worden toegevoegd aan de overige reserve ten behoeve van het weerstandsvermogen, wat wij van belang vinden voor de continuïteit van onze organisatie.

2. Praktische uitwerking van onze doelstellingen in 2019

2.1 Basisactiviteiten

In het Jaarplan 2019 zijn twee basisactiviteiten benoemd:

- Ontwikkeling van gestandaardiseerde diensten en producten
- Doelgroepactivatie, ondersteund door corporate communicatie

De Ontwikkeling van gestandaardiseerde diensten en producten betreft de zorgvuldige doorlichting van de producten en diensten die we als DDH al enkele jaren in ons pakket hebben. Het is ons vertrouwde aanbod aan de stad en bewoners, zoals Operatie Steenbreek, de Haagse Krach Karavaan en het DDH Loket. In 2019 hebben we deze producten en diensten onder de loep genomen en waar nodig aangepast of uitgebreid om nog meer impact te maken. Of om het voor bewonersinitiatieven eenvoudiger te maken meer zelfstandig met DDH activiteiten aan de slag te gaan.

Doelgroepactivatie is sinds 2017 de basisactiviteit die ten dienste van de hele organisatie en het hele palet aan projecten en activiteiten van DDH. Doelgroepactivatie gaat over het in beweging zetten van mensen. Met die kennis en het effectief inspelen op doelgroepen, kan DDH namelijk pas echt succesvol zijn in haar missie. In 2019 zijn de lessen uit het onderzoek van 2018 in de praktijk gebracht. De ene wijk is de andere niet, net als dat het van elke doelgroep van belang is na te gaan hoe het dagelijks leven eruit ziet, waar prioriteiten liggen en waar weerstand zit als het gaat om duurzaam gedrag. Aansluiten bij de leefwereld van de doelgroep en oog hebben voor kwesties die mensen als urgenter/belangrijker ervaren dan 'aardgasvrij' en 'klimaatadaptief' zijn dan de sleutelfactoren. Om hiermee in de praktijk aan de slag te gaan, heeft DDH in 2019 vier werkbladen ontwikkeld. De werkbladen volgen elkaar stapsgewijs op, waarmee je achtereenvolgens een wijkprofiel, een doelgroepanalyse, een activeringsstrategie maakt. Het vierde werkblad helpt bij het evalueren van de activiteiten die zijn uitgevoerd.

Mede dankzij de inzichten uit de basisactiviteit Doelgroepactivatie hebben we in 2019 met succes activiteiten kunnen organiseren die ook de aandacht en deelname van doelgroepen weten te trekken die in het dagelijks leven (nog) niet of nauwelijks met duurzaamheid bezig zijn. Voorbeelden daarvan zijn workshops inductie koken met onder andere een Marokkaanse vrouwenvereniging, de Nieuwe Energie Bootcamps in stadsdelen Escamp en Laak en de diverse activiteiten met de buurtteams in de drie focuswijken vanuit het project Nieuwe Energie en Groen in de Buurt. De in 2018 geformuleerde Activatieladder is in 2019 bovendien voor alle relevante DDH activiteiten gebruikt om resultaat te meten.

2.2 Pijlers en impact statements

In 2018 is gestart met het werken met pijlers, alle activiteiten en projecten van Duurzaam Den Haag. Alle projecten brengen we in de periode 2018-2021 onder in drie pijlers. Elke pijler bevat een kernambitie van Duurzaam Den Haag:

1. Loket- en Platform
2. Ondersteuning impactvolle initiatieven uit de stad
3. (Energie)transitie in drie focusbuurten

In lijn met ons streven naar impact en het sturen op resultaat is het uitgangspunt telkens: wat is de maatschappelijke meerwaarde voor de stad die we met de betreffende pijler en de daarmee samenhangende activiteiten bereiken? Daarom is voor elke pijler een impact statement geformuleerd. Deze impact statements zijn vanzelfsprekend verbonden aan onze missie en visie.

Met het impact statement als uitgangspunt is onderstaan per pijler een aantal hoogtepunten uit 2019 opgenomen. Voor het volledige overzicht van onze projecten en activiteiten en hun resultaten verwijzen we graag naar het (publieks)jaarverslag).

Impact statement 1

Bewoners en ondernemers van Den Haag voelen zich gestimuleerd om duurzaam aan de slag te gaan en gesteund als ze daarbij tegen vragen en obstakels aanlopen.

Pijler 1: Loket- en Platform

Deze pijler gaat over het activeren en ondersteunen van bewoners en ondernemers in het zetten van een stap naar duurzame maatregelen en/of duurzaam gedrag. Mensen kunnen via verschillende kanalen bij ons terecht om on- en offline vragen te stellen en antwoorden te vinden, te zien én te laten zien wat er in de stad al gebeurt (inspiratie en sociaal bewijs) en te vinden wat ze nodig hebben om de stap naar verduurzaming ook daadwerkelijk te nemen.

Eerste Hulp bij Duurzaamheid

In 2019 hebben we 147 inloopspreekuren georganiseerd in de Centrale Bibliotheek, en in de loketten in onze drie focuswijken, te weten Koningsplein/Regentesseplein en omgeving, Moerwijk-Oost en Molenwijk/Puntpark. In 2019 zijn bovendien extra activiteiten en materialen ontwikkeld om nieuwe doelgroepen aan te spreken en pro-actief mensen bij duurzaamheid te betrekken. Voorbeelden daarvan zijn Het Expeditie Schone Energie spel over de energietransitie en duurzaam doen, een speciale kinderworkshop voor groep 7 en 8 van de basisschool over de energietransitie genaamd: Huisje voor de Toekomst, en een spel voor jongeren over voedsel en klimaat in samenwerking met Impact Kitchen.

Nieuwe Energie Bootcamps

Na het succes van de twee Nieuwe Energie Bootcamps in 2018 sloten we in 2019 aan bij twee grotere festivals (Het Laakfestival en het Escampfestival) en twee kleinere wijk- of buurtfestivals (het Vier de Natuur-wijkfestival Heeswijkplein en het Duurzaamheids-wijkfestival Mariahoeve). De gratis activiteiten nodigden bezoekers uit om zelf energie op te wekken en in gesprek te gaan met DDH medewerkers over hoe ze zelf thuis eenvoudig duurzaam aan de slag kunnen. We hebben op de Bootcamps maar liefst 624 korte persoonlijke adviesgesprekken gevoerd. Om thuis aan de slag te kunnen kregen bezoekers tips mee in de vorm van een doekaart of deurhanger, of hadden zich opgegeven voor het DDH-nieuwsmagazine.

Platform 070 Groene Kampioenen

Van augustus 2018 tot juli 2019 liep de pilot periode van het platform 070 Groene Kampioenen als centrale plek voor alles wat betreft de communicatie rond de energietransitie in Den Haag. Er is besloten om na juli het platform niet voort te zetten. Voor alle duurzame helden, ideeën en initiatieven verzameld op het platform wordt in 2020 gezocht naar een alternatief.

Het Mobiele Lokaal - De Haagse Krach Karavaan

DDH trekt met de Haagse Krach Karavaan (HKK) de stad in om mensen op straat bewust te maken van mogelijkheden om groen, gezond en energiezuinig te wonen en individueel en met elkaar eenvoudig aan de slag te gaan in hun directe leefomgeving (huis, straat en buurt). In 2019 was de HKK een vaste aanvulling van de Nieuwe Energie Bootcamps. Daarnaast stond de HKK op uitnodiging onder andere op het Make a Change Festival, het wijkfestival Molenwijk, de Duurzaam Wonenbeurs van gemeente Den Haag en op de winterbeurs van Medisch Centrum Westeinde. Met het Rad van Fortuin, vaste aandachtstrekker van de HKK, kunnen bezoekers eenvoudige energie besparende prijsjes winnen, terwijl we met hen in gesprek gaan over duurzaamheid en concrete tips geven om thuis duurzaam aan de slag te gaan.

Bijhouden vragen op website

De veel gestelde vragen pagina op de website van Duurzaam Den Haag wordt voortdurend geactualiseerd. Deze activiteit sluit aan op het EHBD-spreekuur en draagt bij aan de betrokkenheid met de doelgroep en het vertrouwen in het merk DDH te versterken. DDH heeft in 2019 veel vragen gekregen over de energietransitie en subsidies maar ook over andere onderwerpen zoals bijvoorbeeld afval scheiden, duurzame mobiliteit of advies voor ondernemers. Veelvuldig terugkerende vragen die we per telefoon, mail, mondeling of social media ontvangen, zijn gerubriceerd en geplaatst op de veel gestelde vragen pagina.

Impact statement 2

Impactvolle initiatieven van bewoners en ondernemers die de stad CO₂-neutraal en klimaatadaptief maken worden versterkt en boeken sneller resultaat.

Pijler 2: Ondersteuning impactvolle initiatieven uit de stad

Deze pijler is gericht op (collectieve) initiatieven van bewoners en/of ondernemers die bijdragen aan het CO₂-neutraal of klimaatadaptief maken van Den Haag. De ondersteuning kan verschillende vormen aannemen maar is vaak een bijdrage in uren of in geld. De uren worden ingezet om een idee of plan te helpen ontwikkelen, uit te voeren of op te schalen. De financiële ondersteuning betreft een bijdrage uit het Klimaatfonds Den Haag. Het Klimaatfonds maakt collectieve projecten sneller rendabel en draagt daarmee bij aan het versnellen van CO₂-neutrale energieopwekking.

Knipkaart bewonersinitiatieven

De knipkaart diende in 2019 vooral ter ondersteuning van buurtinitiatieven gericht op professionaliseren en opschalen van zonnedaken en groene daken en daarnaast op vijf opkomende initiatieven (in vooral Moerwijk en Molenwijk). Er zijn zes werkgroepsessies georganiseerd rondom zonne- en groene daken. Huidige aanpakken en kansrijke daken zijn geïnventariseerd en er is een voorstel voor opschaling gemaakt, mede in overleg met gemeente ten behoeve van het gemeentelijk programma Dakenjacht. Om initiatieven uit de stad zichtbaar te maken en bewoners te inspireren zijn interviews gepubliceerd met initiatieven als Haagse Stroom, de Al Hikmah Moskee en de Haagse Rugby Club over hun zonnedaken. Ook is buurtteam Moerwijk ondersteund bij het organiseren van een wijkdiner over betaalbaar wonen zonder aardgas. Ongeveer 60 buurtbewoners deden mee aan dat wijkdiner.

Operatie Steenbreek

Evenals voorgaande jaren heeft Duurzaam Den Haag in 2019 in opdracht van Gemeente Den Haag Operatie Steenbreek vormgegeven en uitgevoerd. Zo zijn met diverse publieksacties bewoners aangemoedigd en ondersteund om de stad te vergroenen om te zorgen voor een klimaatbestendige en gezonde leefomgeving. Zo is bijvoorbeeld met bewonersgroep Bloeiend Beeklaan, Kopgroep 2030 en Het Hoogheemraadschap van Delfland op Groene Zaterdag een succesvolle vergroenings- en regentonnenacties bij het Koningsplein georganiseerd. Tijdens deze eerste officiële Operatie Steenbreek actie van 2019 werden maar liefst 1.735 stenen ingeleverd en waren de 70 regentonnen voor bewoners in mum van tijd uitverkocht. In totaal zijn met de 10 Operatie Steenbreekacties ruim 30.000 stenen ingeleverd.

Werkgroep Duurzame Haagse Warmte

In de werkgroep Duurzame Haagse Warmte verzamelen en delen bewoners van verschillende bewonersinitiatieven hun kennis van en ervaring met het aardgasvrij maken van hun buurt. DDH organiseerde in 2019 maandelijkse kennissessies en bood daarbij de leden van de initiatieven tussentijds inhoudelijke en communicatieve ondersteuning bij het ontwikkelen van of meewerken aan buurtwarmteplannen en collectieve besparingsacties. De werkgroep is verder gegroeid van 15 tot 20 buurtinitiatieven. Er zijn sessies gewijd aan onder andere participatie & zeggenschap, hybride warmtenetten en marktordening & beleid. De verslagen en presentaties van de kennissessies, en interviews met en filmpjes over diverse buurtinitiatieven zijn gepubliceerd op onze website en via social media. Ook heeft DDH bijdragen geleverd aan de ontwikkeling van de gemeentelijke warmtevisie, alsmede aan (organisatie van) de gemeentelijke bewonersconferentie over de warmtetransitie in juni en een panelgesprek met onder andere Jan Rotmans in de Maranathakerk in november.

Productontwikkeling met ondernemers

In 2019 hebben we ingezet op de verdere ontwikkeling van aanbod van Haagse ondernemers en het ontwikkelen van nieuwe bewonersinitiatieven. De website Kijk!Duurzaam.nl is gevuld met 360graden filmpjes van 9 verduurzaamde huizen om je te laten inspireren en stappen te zetten. Via de DDH-media is publiciteit gegenereerd voor deze films. Er zijn meer dan 200 energiescans voor de Rabobank-klanten gemaakt met veel vervolg-keukentafelgesprekken over duurzame maatregelen en bijbehorende financiering. Op deze manier zijn veel mensen bereikt die tamelijk onbekend zijn met de energietransitie en die niet uit zichzelf der stap naar de bekende voorlichtingsinstanties van de overheid maken. Het wwwwa platform is ontwikkeld en gevuld met projecten uitgevoerd door lokale duurzame installateurs om de zichtbaarheid te vergroten waarmee de installateurs grotere omzet in Den Haag kunnen realiseren. Vijf ondernemers in de 10 focus-buurtten zijn geïnterviewd. Deze interviews zijn via de DDH-media, lokale media en MKB-netwerken breed verspreid. Ook heeft DDH onder meer een samenwerking met inductie070.nl en Groningen (inductie050.nl) tot stand gebracht. Dit Gronings initiatief is overgenomen door bewoners uit Den Haag en ondersteunt mensen die graag willen weten hoe de overstap naar inductie makkelijk gemaakt kan worden.

Impact statement 3

Bewoners en ondernemers in de buurten Koningsplein en omgeving, Molenwijk/Puntpark en Moerwijk-Oost voelen zich gedeeld eigenaar van de energietransitie in hun buurt.

Pijler 3: (Energie)transitie in drie focusbuurtten

De derde pijler wordt gevormd door het project Nieuwe Energie en Groen in de Buurt (NEGB) en richt zich op de (energie)transitie in drie specifieke buurten. Dat zijn: de Koningspleinbuurt en omgeving, Molenwijk/Puntpark en Moerwijk-Oost. We doen dat op de manier die kenmerkend is voor Duurzaam Den Haag; vertrekkend vanuit het geloof in Haagse Krach en met als doel om

bewoners en ondernemers vanuit gedeeld eigenaarschap aan het stuur te zetten. Daarbij gaan we uitdrukkelijk op zoek naar de meerwaarde voor bewoners zoals betaalbare energie, nieuwe banen, versterking van de lokale economie en een mooie, gezonde en veilige leefomgeving. Zo gebruiken we de energietransitie als hefboom voor de transitie van de buurt.

Nieuwe Energie en Groen in de Buurt

In 2019 heeft de verdere uitbouw van het project centraal gestaan. Ultimo 2019 zijn er in iedere buurt goed functionerende buurtteams van bewoners die steeds meer de weg naar zelfstandigheid aan het zoeken zijn. Zo wordt DDH van initiatiefnemer en kartrekker meer en meer de partner van de buurtteams. In 2019 zijn er pilots gerealiseerd (onder andere warmte plafonds in Trefpunt Laakhage wat leidde tot een volledig verduurzamingsplan voor het Trefpunt en in Team Heeswijk in Moerwijk), zijn er in iedere buurt bewonersbijeenkomsten georganiseerd, is het buurtplan in werking en is gestart met de voorbereidingen voor een Wijkenergieplan. Ook de workshops inductie koken werden druk bezocht en is de handleiding voor het verduurzamen van VvE's feestelijk geïntroduceerd. In de regiegroep en de drie werkgroepen is er veel denkwerk verricht in het oprichten van coöperaties in de buurten om eigen energie op te wekken en de inkomsten ten goede te laten komen van de buurt.

Communicatie

In 2019 zijn we met Haagse Krach vooruit gegaan om de bewoners van Den Haag die duurzaam (willen) doen, te stimuleren en te ondersteunen. Corporate communicatie ondersteunde in de volle breedte de organisatiedoelen uit Jaarplan 2019 in relatie met de strategische doelen 2022. Team Communicatie heeft daarbij actief ingezet op het realiseren van naamsbekendheid en van 10 % groei van het percentage bewoners dat DDH kent als organisatie waar je terecht kunt als je duurzaam aan de slag wilt of bent. We kunnen meer impact realiseren als de Haagse Krach beweging van mensen in Den Haag die duurzaam (willen) doen, toeneemt.

Een groeiend aantal bezoekers van onze bijeenkomsten en evenementen geeft aan op de hoogte te willen blijven van onze activiteiten en laat hun mailadres achter. Dat heeft ervoor gezorgd dat ons adressenbestand met 13% is gegroeid. Door hen structureel te benaderen met ons aanbod van fysieke en online communicatiemiddelen hebben we nog meer zichtbaar gemaakt wie we zijn en wat we doen. Zo hebben wij stakeholders op regelmatige basis geïnformeerd over de progressie die DDH maakt in het realiseren van haar Jaarplan 2019.

Toename duurzame community

We hebben voortdurend voor goede content gezorgd en actief aan contentmarketing gedaan. Daarmee wilden we echt toegevoegde waarde aan de lezers en bezoekers van onze bijeenkomsten bieden. We hebben social media-advies ingewonnen om meer zichtbaar te zijn en om groei van volgers te realiseren. Wij zijn dan ook trots dat onze duurzame community in 2019 is toegenomen. Het afgelopen jaar is de gemiddelde stijging meer dan 10%: dit zijn bezoekers van de website duurzaamdenhaag.nl, het aantal volgers op Twitter, Facebook, LinkedIn en Instagram.

De grootste groei in 2019 zien we op Instagram en LinkedIn. Dit is in lijn met de huidige trend. Het aantal gebruikers in ons land op Instagram groeide naar 11,9 miljoen, terwijl Facebook ruim een half miljoen gebruikers in Nederland verloor. Waar de voorgaande jaren content rondom DDH-activiteiten voornamelijk was gericht op Facebook, verschoven ook wij in 2019 richting de professionals op LinkedIn met inspirerende interviews met duurzame ondernemers. En op Instagram zetten we veelvuldig (al dan niet gesponsorde) Instagram story's en posts in om onze community te activeren. Ook de website laat een positieve stijging zien in het aantal bezoekers. Blogs met tips over

laagdrempelige maatregelen voor het verduurzamen van de directe leefomgeving zijn populair en laten een piek in de bezoekersaantallen zien gedurende het jaar.

Onderzoek DDH-magazine

Tussentijdse monitoring liet zien dat het aantal inschrijvingen voor de nieuwsbrief niet toenam ondanks onze inspanningen om interessante en inspirerende content te schrijven. Het aantal aanmeldingen en opzeggingen voor het DDH-magazine stabiliseerde. Omdat wij het magazine als een belangrijk communicatiemiddel richting het activeren en inspireren van de duurzame Haagse community beschouwen, hebben we de waardering van de inhoud laten onderzoeken. Een student-stagiaire van de Haagse Hogeschool Commerciële Economie heeft abonnees en niet-abonnees gevraagd naar hun voorkeuren en interesses. Op basis van de resultaten hopen wij in 2020 de inhoud meer te kunnen toesnijden op de preferenties en wensen van de (potentiële) lezers. Het doel is meer lezers te bereiken en de Haagse Krach beweging te laten groeien. Ook is de positionering van DDH in de duurzame community onderzocht. De resultaten van het onderzoek zijn in de loop van 2020 bekend.

Cijfers

- Website
99.506 unieke paginaweergaves = +11%
49.636 bezoekers = +15%
- Ontvangers nieuwsbrief
4.646 = 0%
- Facebook *
8231 likes = +1,4%
8556 volgers = +6%
- Twitter
3766 volgers = +2%
- Instagram
1500 volgers = +32%
- LinkedIn
385 volgers = +30%

*Het verschil tussen 'likes' en 'volgers' is dat alleen volgers standaard onze berichten voorbij zien komen, overigens niet alles, dit is afhankelijk van FB algoritmes. Als mensen onze FB pagina liken, staan we wel in hun 'like-lijst' maar krijgen ze organisatieberichten niet automatisch te zien.

2.3 Klimaatfonds Haaglanden

De werkzaamheden voor het Klimaatfonds Haaglanden zijn in 2019 tegen vergoeding uitgevoerd door medewerk(st)ers van Duurzaam Den Haag. In 2019 vierde het Klimaatfonds zijn 10-jarig jubileum en hebben vier organisaties in totaal 7.383 ton CO₂ gecompenseerd via het Klimaatfonds. Met die bijdrage heeft het Klimaatfonds aan in totaal 23 projecten van 13 maatschappelijke organisaties een financiële bijdrage toegekend. Dat is vergelijkbaar met 2018. Bij twintig projecten zijn (collectief) in totaal 3.906 zonnepanelen aangelegd, bijna 1.300 meer dan in 2018. Bij zes projecten zijn in totaal 23 warmtepompen aangeschaft (10 minder dan in 2018). Bij vier projecten is de (sportveld-) verlichting vervangen door ledverlichting. De totale CO₂-reductie van alle projecten in 2019 bedraagt 8.112 ton. Dit is 2.055 ton meer dan de 7.383 ton die dit jaar gecompenseerd moest worden.

3 Vooruitblik 2020

In 2020 pakken we door op wat we in voorafgaande jaren hebben opgebouwd. Dat doen we in wetenschap dat de wereld is veranderd. Zo is er in korte tijd veel bewustzijn, aandacht en beweging gekomen voor duurzaamheid. Het brengt mensen op de been die meer daadkracht eisen van overheid en beleidsmakers. En geeft onrust bij mensen die zich bewust worden dat er een verandering van hen gevraagd wordt, maar niet weten wat precies van hen verwacht en de gevolgen niet kunnen overzien. Alle gemeenten en regio's in Nederland zijn aan de slag met energietransitie-strategieën, er is een landelijk Klimaatakkoord en steeds meer marktpartijen worden actief op het gebied van duurzaamheid. Duurzaamheid is alom aanwezig in het nieuws en er zijn allerhande producten en diensten waarmee mensen worden gestimuleerd om hun woning verduurzamen, van financiële regelingen vanuit de rijksoverheid tot zonnepanelen bij IKEA.

Deze ontwikkelingen vragen om voortdurende herijking van onze rol. Die rol is om telkens te doen wat nodig is om de duurzaamheidsbeweging in Den Haag aan te jagen, te verbreden en te vergoten tot het punt is bereikt dat duurzaam doen het 'nieuwe normaal' is. Dat doen we steeds op de plek waar vernieuwing plaatsvindt. We opereren in de voorhoede. Omdat we (groepen) bewoners bewust- en actiebereid maken om duurzaam aan de slag te gaan, zijn we een wegbereider voor aanbieders van duurzame maatregelen en oplossingen. Waar mogelijk ontwikkelen we met partijen (uit de leef- en systeemwereld) nieuwe collectieve aanpakken. Marktpartijen zijn een belangrijke volgende schakel in de keten wanneer we bewoners in beweging hebben gekregen om de stap naar uitvoering te zetten. Waar marktpartijen met grootschalige uitrol aan de slag gaan, zijn wij niet meer nodig.

Wij bereiden de weg voor ten behoeve van die grootschalige uitrol, want de energietransitie komt er niet met alleen aandacht voor en kennis van techniek, financiering en wetgeving. Daarnaast is namelijk kennis van (openbare) ruimte én verstand van mensen nodig. Dat laatste hebben wij. Een goede relatie met bewoners in buurten is cruciaal. Daar ligt onze kracht en expertise als 'vertrouwde derde partij': verbindingen tot stand te brengen tussen de systeem- en de leefwereld en participatie van bewoners te organiseren en versterken. We hebben kennis van buurten en ervaring op het gebied van bewonersparticipatie en doelgroepactivatie. We kennen bewoners, we hebben een persoonlijke en menselijke relatie met lokale initiatiefnemers en een intensieve en actieve betrokkenheid bij buurtinitiatieven. We hebben een lange adem en we zijn met hart en ziel geëngageerd aan de opgave.

Daarom richten we ons in 2020 op de organisatie van de uitvoering van de energietransitie in Den Haag vanuit het perspectief van burgerkracht en bewonersparticipatie. We **activeren** groepen bewoners op gebied van schone en betaalbare energie, vergroenen en waterberging. We **ondersteunen** actieve bewonersgroepen en **maken** hun initiatieven **zichtbaar**. Als vertrouwde derde partij **brengen** we **relaties tot stand** tussen betrokkenen bij de Haagse duurzaamheidsopgave – en hun resources. Daarmee zorgen we dat bewoners in de energietransitie als gelijkwaardige gesprekspartner aan tafel zitten met systeempartijen. Bovendien versterken we de Haagse duurzaamheidsbeweging door samen met alle stakeholders **nieuwe collectieve oplossingen** te **ontwikkelen** met maximaal eigenaarschap van bewoners.

4 Samengevatte begroting 2020

De begroting voor het boekjaar 2020, zoals vastgesteld door de Raad van Toezicht in haar vergadering van 10 december 2019, ziet er in hoofdlijnen als volgt uit:

BATEN (in €)	
Basisbijdrage Gemeente Den Haag	480.000
Nationale Postcode Loterij	46.800
Projectsubsidies en bijdragen	689.000
Overige baten	254.175
Totaal baten	1.469.975
LASTEN (in €)	
Personeelskosten, vast	887.300
Personeelskosten, variabel	90.500
Huisvestingskosten	47.500
Organisatiekosten	94.950
Afschrijvingen	4.500
Kosten activiteiten	336.750
Financieringsresultaat	500
Totaal lasten	1.462.500
RESULTAAT	7.975

Door de recente maatschappelijke ontwikkelingen rondom het Coronavirus zal het volledig realiseren van de voornoemde begroting een uitdaging worden. We hebben er echter, ondanks alles wat er speelt, het volste vertrouwen in dat we het toch grotendeels kunnen bewerkstelligen. De gemeente heeft haar basissubsidie voor 2020 inmiddels formeel toegekend en inzake de projectsubsidies verwachten we een positieve houding van de gemeente om die ook toe te kennen voor 2020. Onder de overige baten zit weliswaar nog een te acquireren opgave opgenomen maar daar is ook een variabele inzet aan verbonden die waar nodig kan worden ingeperkt. Hierdoor kan het negatieve effect op het uiteindelijke resultaat beperkt blijven. Het effect van het met vertraging kunnen inzetten op alle activiteiten doordat externe bijeenkomsten worden uitgesteld zal te overzien zijn. Naar verwachting zal dit door subsidieverstrekking, gezien de overmacht situatie die is ontstaan door het coronavirus, niet zwaar aangerekend worden mocht dat eind 2020 tot een lagere output/impact leiden. Op grond hiervan zijn wij positief over de uitkomsten voor 2020 en zien wij geen risico's voor onze continuïteit mede ook in het licht van het beschikbare vermogen.

2 ALGEMENE TOELICHTING

2.1 Inschrijving Kamer van Koophandel

De Stichting is ingeschreven in het handelsregister van de Kamer van Koophandel Haaglanden te Den Haag onder nummer 57705046.

2.2 Statutaire vestigingsplaats

De stichting is statutair gevestigd te 's-Gravenhage

2.3 Begrotingsvergelijking

Een vergelijking tussen de realisatie 2019 en de begroting over 2019 geeft het volgende beeld. (bedragen afgerond op veelvouden van € 1.000).

	Realisatie 2019 €	Begroting 2019 €	Verschil ten opzichte van de begroting	
			Voordelig €	Nadelig €
Subsidiebaten	1.168	1.169		1
Bijdragen	147	601		454
Overige baten	-	-		
	<u>1.315</u>	<u>1.770</u>		
Overige lasten				
Personeelskosten	725	886	161	
Huisvestingskosten	45	46	1	
Organisatiekosten	87	111	24	
Afschrijvingen	4	2		2
Activiteitenkosten	442	715	273	
	<u>1.303</u>	<u>1.760</u>	<u>459</u>	<u>457</u>
Financieringsresultaat	(1)	(1)	0	
			(457)	
Bedrijfsresultaat	<u>11</u>	<u>9</u>	<u>2</u>	

Toelichting

Algemeen

Het resultaat over 2019 ligt in lijn met het resultaat dat is begroot voor dit jaar. In tegenstelling tot het voorgaande jaar is geen extra resultaat gerealiseerd mede ook door het feit dat het niveau van de baten achterbleef bij de begroting.

Het niveau van de baten valt lager uit dan begroot maar er zijn ook minder kosten gemaakt, mede dankzij de ingebouwde flexibiliteit, waardoor dit op het resultaat geen negatieve invloed heeft.

Beheersmatig heeft de organisatie weer verdere stappen gezet door het aantrekken van een Operationeel Leider waardoor een bredere basis wordt gelegd om gedurende het jaar 'in control' zijn. Dit is tegelijkertijd een aanzet om de ambitie voor verdere groei te kunnen realiseren en tegelijk beheersbaar te houden

In de hiervoor opgenomen vergelijking zijn nog een aantal substantiële verschuivingen zichtbaar. Deze worden onderstaand nader toegelicht.

Opbrengsten

In de begroting was een aanvullende ambitie op genomen voor de uitvoering van de activiteit 'Nieuwe Energie en Groen in de Buurt'. Bij Fonds 1818 was hiervoor een aanvraag ingediend om die te ondersteunen. Het bestuur van het fonds heeft echter besloten hier geen goedkeuring voor te geven. Dit heeft geleid tot een lagere opbrengst maar omdat de kosten bestonden uit materiele uitgaven en de personele inzet deels gebaseerd was op nog aan te trekken uitbreiding, die niet is gerealiseerd, heeft dit geen negatief effect op de exploitatie gehad.

Overige lasten

Het totaal van de overige lasten ligt lager dan de begroting voor het boekjaar 2019 maar doordat ook de baten lager uitvallen is het positieve effect op het totale resultaat minder groot dan op grond van de lagere kosten mag worden verwacht

De belangrijkste afwijkingen kunnen als volgt worden toegelicht.

Personeelskosten

De belangrijkste afwijking is zichtbaar bij de post 'salariskosten'. Zoals hiervoor al aangehaald is de in de begroting opgenomen uitbreiding, ondermeer voor de uitvoering van de aanvulling op 'Nieuwe Energie en Groen in de Buurt', niet gerealiseerd. Hierdoor vallen de bruto loonkosten en de daaraan verbonden sociale premies en pensioenafdrachten lager uit.

Dit effect wordt versterkt door de ontvangst van verzuimuitkeringen voor de personeelsleden die korte of langere tijd zijn uitgevallen. Ook heeft het niet uitbreiden invloed op een aantal andere zaken wat o.a. zichtbaar is bij de 'werving en selectiekosten' en 'opleidingskosten'.

De inhuur valt dan wel iets hoger uit dan begroot maar ondanks het verzuim hebben we dat kunnen beperken en hebben we het voor een belangrijk deel kunnen opvangen met de aanwezige medewerkers die allemaal extra inzet hebben getoond om alles te kunnen realiseren.

Organisatiekosten

De organisatiekosten vallen lager uit dan begroot. Naast de meest in het oog springende lagere advieskosten gaat het ook om beperkte meevallers die als totaal redelijk doortellen. Zo zijn er minder kosten gemaakt voor telefonie, drukwerk en kopieerkosten en contributies.

De advieskosten, waar de grootste afwijking zichtbaar is, vallen lager uit doordat in de begroting was voorzien in een opvolgend HRM advies als voortvloeisel uit de in 2018 uitgevoerde 'vlootshow'. Vooralsnog is hier nog geen invulling aangegeven omdat eerst nog de focus op een aantal andere zaken is gelegd en er in de laatste plaats ook beperkte inzet beschikbaar was mede door de benodigde invulling van het verzuim.

Afschrijvingen

Bij het uitwerken van de begroting voor het boekjaar 2019 is onvoldoende rekening gehouden met de investeringen die in 2018 zijn gepleegd. Dit resulteert er in dat de afschrijvingen hoger uitvallen dan begroot.

Activiteitenkosten

Zoals bij algemeen al aangehaald zijn er met name minder kosten dan begroot gemaakt omdat de aanvullende ambitie voor 'Nieuwe Energie en Groen in de Buurt' voor dit jaar niet kon worden gerealiseerd vanwege het niet verkrijgen van aanvullende middelen van Fonds 1818.

2.4 Subsidieregeling

A Richtlijnen

De Stichting wordt o.a. gesubsidieerd door de Gemeente Den Haag, op basis van de Algemene Subsidieverordening Den Haag (ASV). Daarnaast ontvangt de stichting ook bijdragen van Fonds 1818 te Den Haag en de Nationale Postcodeloterij.

B Financiering

Voor het boekjaar 2019 heeft de Stichting van de gemeente de navolgende subsidietoezeggingen ontvangen

Omschrijving	Datum	Kenmerk	Periode
Gemeente Den Haag, basissubsidie	2-4-2019	ABBA/VL/20200	€ 480.000
Gemeente Den Haag, projectsubsidies	10-4-2019	ABBA/VL/20201	€ 689.000

C Subsidie vaststellingen

De door de Gemeente Den Haag verleende subsidies zijn tot en met het boekjaar 2017 definitief vastgesteld.

2.5 Kasstromenoverzicht

Het saldo van de geldmiddelen is in 2019 met € 168.000 afgenomen van € 355.000 ultimo 2018 tot € 187.000 ultimo 2019. Deze afname wordt in het onderstaande kasstromenoverzicht nader toegelicht.

(Bedragen afgerond op € 1.000)

	2019		2018	
	€	€	€	€
Geldmiddelen per 1 januari		355		268
Operationele kasstromen				
Netto werkkapitaal *	(183)		79	
Resultaat	11		24	
		(172)		103
Investeringskasstromen				
Materiële vaste activa	4		(16)	
		4		(16)
Geldmiddelen per 31 december		187		355

*** Mutatie netto werkkapitaal**

	€	€
Kortlopende vorderingen per 31 december 2019		278
Kortlopende vorderingen per 1 januari 2019		<u>132</u>
		(146)
Kortlopende schulden per 31 december 2019	346	
Kortlopende schulden per 1 januari 2019	<u>383</u>	
		<u>(37)</u>
		<u>(183)</u>

3 Bestemming resultaat

Het saldo over het boekjaar is als volgt verdeeld:

	<u>2019</u>	<u>2018</u>
	€	€
Toevoeging aan de overige reserve	<u>10.617</u>	<u>24.253</u>

Jaarrekening

1 BALANS PER 31 DECEMBER 2019

(na resultaatbestemming)

A C T I V A

	2019		2018	
	€	€	€	€
VASTE ACTIVA				
Materiële vaste activa		13.383		17.626
VLOTTENDE ACTIVA				
Kortlopende vorderingen	278.191		131.894	
Geldmiddelen	<u>186.838</u>		<u>355.583</u>	
		465.029		487.477
		<u>478.412</u>		<u>505.103</u>

P A S S I V A

	2019		2018	
	€	€	€	€
Eigen Vermogen				
Overige Reserve	132.854		122.237	
Bestemmingsreserve	<u>- -</u>		<u>- -</u>	
		132.854		122.237
Kortlopende schulden				
Crediteuren	35.811		51.359	
Loonverplichtingen	67.396		69.598	
Vooruit ontvangen bedragen	61.443		48.157	
Overige schulden	<u>180.908</u>		<u>213.752</u>	
		345.558		382.866
		<u>478.412</u>		<u>505.103</u>

2 STAAT VAN BATEN EN LASTEN OVER HET BOEKJAAR 2019

	Realisatie 2019 €	Begroting 2019 €	Realisatie 2018 €
Subsidiebatén	1.168.146	1.169.000	1.221.067
Bijdragen	147.347	600.515	249.397
Overige baten	- -	- -	- -
	<u>1.315.493</u>	<u>1.769.515</u>	<u>1.470.464</u>
Totaal baten	1.315.493	1.769.515	1.470.464
Overige lasten			
Personeelskosten	725.426	887.000	737.486
Huisvestingskosten	45.020	45.900	43.711
Organisatiekosten	87.145	111.450	79.171
Afschrijvingen	4.243	2.000	1.813
Activiteitenkosten	442.176	714.585	583.642
Totaal overige lasten	<u>1.304.010</u>	<u>1.760.935</u>	<u>1.445.823</u>
Bedrijfsresultaat	11.483	8.580	24.641
Financieringsresultaat	(866)	(500)	(388)
Resultaat	<u>10.617</u>	<u>8.080</u>	<u>24.253</u>
<u>Het resultaat is als volgt verdeeld</u>			
Mutatie overige reserve	<u>10.617</u>	<u>8.080</u>	<u>24.253</u>

3 Grondslagen van waardering en resultaatbepaling

3.1 Algemene grondslagen voor de opstelling van de jaarrekening

Deze jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de Richtlijn voor de jaarverslaggeving 640 voor organisaties zonder winststreven.

3.2 Waarderingsgrondslagen voor de balans

Algemeen

De waardering van activa en passiva vindt plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij de desbetreffende grondslag voor de specifieke balanspost anders wordt vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarde.

Materiële vaste activa

De waardering van de materiële vaste activa vindt plaats tegen de aanschaffingswaarde verminderd met lineaire afschrijvingen.

Op materiële vaste activa welke in de loop van het boekjaar zijn aangeschaft wordt de afschrijving naar tijdsgelang berekend.

Vorderingen

De vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde, voor zover nodig rekening houdend met mogelijke oninbaarheid.

Loonverplichtingen

Op de balans zijn onder de kortlopende schulden de verplichtingen c.q. vorderingen voortvloeiende uit de salarisbetaling aan de medewerkers en de daarmee verband houdende afdrachten gesaldeerd opgenomen, ongeacht of het eindsaldo hiervan positief, danwel negatief is.

3.3 Waarderingsgrondslagen voor de resultaatbepaling

Algemeen

Opbrengsten worden verantwoord in het jaar waarin de activiteiten zijn verricht c.q. de prestaties zijn geleverd. Kosten worden in aanmerking genomen in het jaar waarin deze voorzienbaar zijn. De kosten worden bepaald met inachtneming van de hiervoor vermelde grondslagen van waardering en toegerekend aan het verslagjaar waarop zij betrekking hebben.

Baten

Onder baten wordt verstaan de bedragen voor de in het verslagjaar geleverde goederen of diensten na aftrek van kortingen en dergelijke en van over de omzet geheven belastingen, alsmede de baten uit hoofde van giften, subsidies, sponsorbijdragen en overige ontvangsten.

Opbrengsten voortvloeiend uit de verkoop van goederen worden verantwoord op het moment dat alle belangrijke rechten op economische voordelen alsmede alle belangrijke risico's zijn overgegaan op de koper. De kostprijs van deze goederen wordt aan dezelfde periode toegerekend.

Opbrengsten van diensten worden opgenomen naar rato van de mate waarin de diensten zijn verricht. De kostprijs van deze diensten wordt aan dezelfde periode toegerekend.

Afschrijvingen

De afschrijvingen op de materiële vaste activa zijn berekend door middel van vaste percentages van de aanschaffingswaarde, op basis van de verwachte economische levensduur. Boekwinsten en verliezen bij verkoop van materiële vaste activa zijn begrepen onder de afschrijvingen, boekwinsten echter alleen voor zover de boekwinsten niet in mindering zijn gebracht op vervangende investeringen.

Pensioenregeling

De voor het personeel geldende pensioenregelingen worden gefinancierd door afdrachten aan de pensioenuitvoerder. De verschuldigde premie wordt als last in de winst- en verliesrekening verantwoord.

Indien er naast de verplichting voor periodieke pensioenpremies, een verplichting bestaat voor per balansdatum opgebouwde pensioenrechten (backserviceverplichtingen), wordt de verplichting in de balans opgenomen tegen de contante waarde.

Per balansdatum waren er geen pensioenvorderingen en geen verplichtingen naast de betaling van de jaarlijks aan de pensioenuitvoerder verschuldigde premie.

Financieringsresultaat

In het financieringsresultaat zijn opgenomen de op de verslagperiode betrekking hebbende renteopbrengsten en kosten van uitgeven en ontvangen leningen en tegoeden.

4 TOELICHTING OP DE BALANS PER 31 DECEMBER 2019

	<u>31-12-2019</u>	<u>31-12-2018</u>
	<u>€</u>	<u>€</u>
VASTE ACTIVA		
Materiële vaste activa		
Inventaris	- -	- -
Apparatuur en kantoor machines	13.383	17.626
	<u>13.383</u>	<u>17.626</u>

Het verloop van de post materiële vaste activa in het boekjaar is als volgt:

	<u>Inventaris</u>	<u>Apparatuur en kantoor mach.</u>
Aanschafwaarde per 1 januari 2019	11.807	21.216
Investerings	- -	-
Aanschafwaarde per 31 december 2019	11.807	21.216
Cumulatieve afschrijvingen per 1 januari 2019	(11.807)	(3.590)
Afschrijvingen	- -	(4.243)
Cumulatieve afschrijvingen 31 december 2019	(11.807)	(7.833)
Boekwaarde per 31 december 2019	<u>- -</u>	<u>13.383</u>
afschrijvingspercentages	20%	20%

VLOTTENDE ACTIVA

Kortlopende vorderingen

DEBITEUREN

Saldo debiteuren per 31 december	<u>26.690</u>	<u>1.493</u>
----------------------------------	---------------	--------------

OVERIGE VORDERINGEN

Interest	33	- -
Nog te ontvangen subsidie	214.848	85.595
Te vorderen omzetbelasting	13.828	5.421
Verzuimuitkeringen	6.808	- -
Afrekening inzet Klimaatfonds	-	9.038
Nog te ontvangen projectbijdragen	2.252	16.839
Overige vorderingen	874	455
	<u>238.643</u>	<u>117.348</u>

	<u>2019</u>	<u>2018</u>
	<u>€</u>	<u>€</u>
VOORUITBETAALDE POSTEN		
Verzekeringen	333	887
Huisvestingskosten	12.464	11.995
Abonnementen en vakliteratuur	- -	171
Overige vooruitbetaalde posten	61	- -
	<u>12.858</u>	<u>13.053</u>
Totaal kortlopende vorderingen	<u>278.191</u>	<u>131.894</u>
Geldmiddelen		
Rabobank, rekening-courant	45.051	343.797
Rabobank, spaarrekening	141.787	11.786
	<u>186.838</u>	<u>355.583</u>

De ultimo 2019 aanwezige geldmiddelen bestaan deels uit vooruit ontvangen subsidiegelden.

	<u>2019</u>	<u>2018</u>
	<u>€</u>	<u>€</u>
P A S S I V A		
EIGEN VERMOGEN		
Overige reserve		
Saldo per 1 januari	122.237	87.950
overheveling van bestemmingsreserve	- -	10.034
resultaatbestemming	10.617	24.253
Stand per 31 december	<u>132.854</u>	<u>122.237</u>
Bestemmingsreserve		
<i>Personeel</i>		
Stand per 1 januari	-	10.034
overheveling naar Overige Reserve	-	(10.034)
Stand per 31 december	<u>- -</u>	<u>- -</u>

Medio 2016 heeft het bestuur van Stichting HMC het besluit genomen de stichting op te heffen en het resterende vermogen te doneren aan Duurzaam Den Haag. Een deel van het vermogen is echter bestemd voor het personeel. Het bestuur heeft namelijk bedongen dat de medewerkers van HMC per 1-1-2016 op een vergelijkbaar niveau worden ingeschaald als de DDH medewerkers. Ter compensatie van de extra kosten heeft HMC een bedrag vastgelegd voor een overgangperiode van 3 jaar. Dit wordt in een bestemmingsreserve gestort en moet of worden benut ter afdekking van extra kosten of kan, als er geen negatief resultaat ontstaat door de extra kosten, vrijvallen ten gunste van de overige reserve.

Totaal Eigen Vermogen	<u>132.854</u>	<u>122.237</u>
------------------------------	----------------	----------------

	<u>31-12-2019</u>	<u>31-12-2018</u>
	<u>€</u>	<u>€</u>
KORTLOPENDE SCHULDEN		
CREDITEUREN	<u>35.811</u>	<u>51.359</u>
LOONVERPLICHTINGEN		
Loonheffingen	20.270	18.549
Pensioenpremies	5.646	5.000
Vakantiegeld	27.202	25.963
Vakantiedagen	14.032	19.815
Overige loonverplichtingen	<u>246</u>	<u>271</u>
	<u>67.396</u>	<u>69.598</u>
VOORUITONTVANGEN BEDRAGEN		
Subsidies	41.028	5.712
Bijdragen	10.909	10.891
Overige bedragen	<u>9.506</u>	<u>31.554</u>
	<u>61.443</u>	<u>48.157</u>
OVERIGE KORTLOPENDE SCHULDEN		
Administratie- en accountantskosten	9.550	9.400
Opleidingskosten	4.090	-
Inhuur personeel	17.993	17.993
Projectkosten *1	146.011	184.430
Verzekeringspremies	842	1.614
Overige kortlopende schulden	<u>2.422</u>	<u>315</u>
	<u>180.908</u>	<u>213.752</u>
Totaal kortlopende schulden	<u>345.558</u>	<u>382.866</u>

*1, dit betreft kosten voor activiteiten die in het boekjaar zijn gestart dan wel afgerond maar waarvoor de stichting op balansdatum nog geen factuur heeft ontvangen.

Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen

Door de stichting zijn verplichtingen aangegaan zonder dat deze blijken uit de balansopstelling.

Deze verplichtingen zijn:

- Een huurcontract voor het pand aan de Riviervismarkt 5 te Den Haag. Tegen een verplichting per jaar van € 41.900. Het huurcontract loopt sinds 31 december 2014 voor onbepaalde tijd en is ieder moment opzegbaar met inachtneming van een opzegtermijn van één jaar.

5 TOELICHTING OP DE STAAT VAN BATEN EN LASTEN OVER HET BOEKJAAR 2019

	Realisatie 2019	Begroting 2019	Realisatie 2018
	€	€	€
<i>Subsidiebaten</i>			
Gemeente Den Haag, basisbijdrage	480.000	480.000	473.397
Gemeente Den Haag, projectbijdragen	688.146	689.000	662.703
Gemeente Den Haag, doorgeschoven	-	- -	84.967
	<u>1.168.146</u>	<u>1.169.000</u>	<u>1.221.067</u>
<i>Bijdragen</i>			
Nationale Postcode Loterij	46.800	46.800	63.885
Fonds 1818	18.643	-	39.636
Klimaatfonds, ondersteuning uitvoering	32.419	24.000	24.000
Overige bijdragen	49.485	529.715	121.876
	<u>147.347</u>	<u>600.515</u>	<u>249.397</u>
<i>Overige baten</i>			
Overige	-	-	-
	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>-</u>
TOTAAL BATEN	<u><u>1.315.493</u></u>	<u><u>1.769.515</u></u>	<u><u>1.470.464</u></u>

	Realisatie 2019 €	Begroting 2019 €	Realisatie 2018 €
Personeelskosten			
<i><u>Salariskosten</u></i>			
Bruto salarissen	541.476	631.500	484.106
Sociale lasten	98.597	110.500	90.806
Pensioenen	55.638	62.000	49.427
Vakantiedagen/rechten	(5.783)	- -	3.610
Ontvangen ziekengeld	(34.646)	- -	(8.633)
	<u>655.282</u>	<u>804.000</u>	<u>619.316</u>
<i><u>Overige personeelskosten</u></i>			
Personeelsverzekeringen	22.286	21.500	18.211
Kosten werving en selectie	-	10.000	-
Opleidingskosten	24.491	30.000	23.421
Reiskosten woon-werk	1.691	1.000	1.336
Inhuur personeel	12.048	9.000	66.012
Kosten vrijwilligers	1.161	2.500	1.475
Kantinekosten	5.353	4.000	3.594
Overige personeelskosten	3.114	5.000	4.121
	<u>70.144</u>	<u>83.000</u>	<u>118.170</u>
Totaal personeelskosten	<u>725.426</u>	<u>887.000</u>	<u>737.486</u>
Het aantal FTE in het verslagjaar bedroeg 9,61 FTE (2018 9,14FTE)			
Huisvestingskosten			
Huur- en servicekosten	45.020	45.400	43.711
Overige huisvestingskosten	-	500	-
	<u>45.020</u>	<u>45.900</u>	<u>43.711</u>

	Realisatie 2019 €	Begroting 2019 €	Realisatie 2018 €
Organisatiekosten			
<u>Bureau kosten</u>			
Telefoon	4.798	6.000	4.587
Porti en vrachtkosten	(102)	500	334
Kantoorbenodigdheden	1.025	1.500	850
Drukwerk en kopieerkosten	1.005	2.500	1.146
Contributies, abonnem/vakliteratuur	1.009	2.000	2.121
Representatie	23	500	137
Overige bureaunkosten	36	500	562
	<u>7.794</u>	<u>13.500</u>	<u>9.737</u>
<u>Algemene kosten</u>			
Verzekeringen	2.684	2.500	2.190
Automatiseringskosten	15.451	14.000	14.136
Overige algemene kosten	-	500	103
	<u>18.135</u>	<u>17.000</u>	<u>16.429</u>
<u>Reis en verblijfkosten</u>			
Overige reis- en verblijfkosten	318	500	575
	<u>318</u>	<u>500</u>	<u>575</u>
<u>Administratie en advieskosten</u>			
Kosten Controller	19.678	20.000	22.381
Kosten salarisadministratie	2.015	1.700	2.460
Accountantskosten	4.472	4.500	4.416
Advieskosten	12.047	28.500	3.161
	<u>38.212</u>	<u>54.700</u>	<u>32.418</u>
<u>Bestuur en commissiekosten</u>			
Vergaderkosten	- -	250	- -
Overige bestuur en commissiekosten	396	500	363
	<u>396</u>	<u>750</u>	<u>363</u>

	Realisatie 2019 €	Begroting 2019 €	Realisatie 2018 €
<i>Marketing en communicatie</i>			
Kosten webbeheer, social media etc	22.290	25.000	19.649
Overige communicatiekosten	-	-	-
	<u>22.290</u>	<u>25.000</u>	<u>19.649</u>
Totaal organisatiekosten	<u>87.145</u>	<u>111.450</u>	<u>79.171</u>
Afschrijvingen			
Afschrijving apparatuur en kantoor mach.	4.243	2.000	1.813
	<u>4.243</u>	<u>2.000</u>	<u>1.813</u>
Activiteitenkosten			
Communicatie kosten	12.129	- -	17.020
Overige projectkosten	430.047	714.585	566.622
	<u>442.176</u>	<u>714.585</u>	<u>583.642</u>
TOTAAL LASTEN	1.304.010	1.760.935	1.445.823
Financieringsresultaat			
Bankkosten	(900)	(500)	(279)
Overige financieringsresultaten	34	- -	(109)
	<u>(866)</u>	<u>(500)</u>	<u>(388)</u>

Den Haag, 7 april 2020

.....
H.M. Weening

STAAT VAN BATEN EN LASTEN OVER HET BOEKJAAR 2019
uitgesplitst naar activiteiten

	<u>Totaal</u>	<u>Doelgroep</u>	<u>Bijhouden</u>	<u>EHBD</u>	<u>Energie</u>	<u>Mobiel</u>	<u>Platform</u>	<u>Alternatief</u>	<u>Knipkaart</u>	<u>Operatie</u>	<u>Product</u>	<u>WG</u>	<u>Nieuwe</u>	<u>Overige</u>
	<u>€</u>	<u>activatie</u>	<u>vragen</u>	<u>inloop</u>	<u>bootcamps</u>	<u>loket</u>	<u>070 gr</u>	<u>070 gr</u>	<u>bewoners</u>	<u>Steenbreek</u>	<u>ontwikk</u>	<u>Haagse</u>	<u>Energie en</u>	<u>activiteiten</u>
	<u>€</u>	<u>€</u>	<u>€</u>	<u>€</u>	<u>€</u>	<u>€</u>	<u>€</u>	<u>€</u>	<u>€</u>	<u>€</u>	<u>€</u>	<u>€</u>	<u>€</u>	<u>€</u>
B A T E N														
Subsidiebaten														
Gemeente Den Haag, basisbijdrage	480.000	51.619	11.613	72.760	--	52.325	67.006	57.413	75.137	--	92.127	--	--	--
Gemeente Den Haag, projectbijdragen	688.146	--	--	--	125.000	--	--	--	--	100.000	--	69.000	394.146	--
Gemeente Den Haag, doorgeschoven	-	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--
Bijdragen														
Nationale Postcode Loterij	46.800	10.000	--	20.000	3.864	--	--	--	--	--	6.800	--	--	6.136
Fonds 1818	18.643	--	--	-	--	--	--	--	--	--	--	--	--	18.643
Klimaatfonds, ondersteuning uitvoering	32.419	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	32.419
Overige bijdragen	49.485	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	49.485
Overige baten	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--
	<u>1.315.493</u>	<u>61.619</u>	<u>11.613</u>	<u>92.760</u>	<u>128.864</u>	<u>52.325</u>	<u>67.006</u>	<u>57.413</u>	<u>75.137</u>	<u>100.000</u>	<u>98.927</u>	<u>69.000</u>	<u>394.146</u>	<u>106.683</u>
L A S T E N														
Personeelskosten	725.426	48.240	11.613	66.276	41.109	38.199	36.941	19.404	56.123	66.295	70.995	60.916	291.623	54.100
Huisvesting	45.020													
Organisatiekosten	87.145													
Afschrijvingen	4.243	13.379	--	26.484	87.755	14.126	30.065	38.009	19.014	33.705	27.932	8.084	102.523	41.100
Kosten activiteiten	442.176													
	<u>1.304.010</u>	<u>61.619</u>	<u>11.613</u>	<u>92.760</u>	<u>128.864</u>	<u>52.325</u>	<u>67.006</u>	<u>57.413</u>	<u>75.137</u>	<u>100.000</u>	<u>98.927</u>	<u>69.000</u>	<u>394.146</u>	<u>95.200</u>
BEDRIJFSRESULTAAT	<u>11.483</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>11.483</u>

Overige gegevens

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: Het bestuur en de Raad van Toezicht van Stichting Duurzaam Den Haag

Verklaring over de verantwoorde subsidies van de gemeente Den Haag

Ons oordeel

Wij hebben de in dit financieel verslag verantwoorde subsidies van de gemeente Den Haag van Stichting Duurzaam Den Haag te Haag over 2019 gecontroleerd. Het totaal van verantwoorde subsidiebaten van de gemeente Den Haag zoals blijkt uit de winst- en verliesrekening in het financieel verslag bedraagt € 1.168.146,-.

Naar ons oordeel zijn de verantwoorde subsidies van de gemeente Den Haag in het financieel verslag over 2019 in alle van materieel belang zijnde aspecten opgesteld in overeenstemming met de van toepassing zijnde subsidievoorwaarden. Dit betreft in ieder geval de bepalingen van de Algemene Subsidieverordening Den Haag 2014, van de (eventueel) van toepassing zijnde subsidieregeling, van de Richtlijnen verantwoording subsidies Den Haag 2017 en de subsidievoorwaarden zoals opgenomen in de subsidieverlening.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle m.b.t. subsidieverantwoording'.

Wij zijn onafhankelijk van Stichting Duurzaam Den Haag zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Voorts is onze controle uitgevoerd met in achtneming van de Richtlijnen verantwoording subsidies Den Haag 2017. Door de toepassing van dit protocol is door ons in het bijzonder onderzocht dat voor alle relevante, verantwoorde subsidiestromen de relevante subsidievoorwaarden zijn nageleefd.

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Verantwoordelijkheden van het bestuur/ de directie m.b.t. subsidieverantwoording

Het bestuur van Stichting Duurzaam Den Haag is verantwoordelijk voor de verantwoording van de subsidies in de jaarrekening in overeenstemming met de van toepassing zijnde wettelijke bepalingen en de subsidievoorwaarden. Dit betreft in ieder geval de bepalingen van de Algemene Subsidieverordening Den Haag 2014, van de (eventueel) van toepassing zijnde subsidieregeling, van de Richtlijnen verantwoording subsidies Den Haag 2017 en de subsidievoorwaarden zoals opgenomen in de subsidieverlening.

Het bestuur is tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing als het noodzakelijk acht om de subsidies van de gemeente Den Haag te verantwoorden zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Het toezichthoudend orgaan is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de organisatie.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle m.b.t. subsidieverantwoording

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel. Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze subsidieverantwoording nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de subsidieverantwoording afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons

oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing.

- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de entiteit.
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen met betrekking tot de subsidieverantwoording.
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de subsidieverantwoording en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de subsidieverantwoording de onderliggende transacties en gebeurtenissen zonder materiële afwijkingen weergeeft.

Wij communiceren met het toezichthoudend orgaan onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Leiden, 07 april 2020
Berveling Accountants & Adviseurs B.V.

Was getekend
Drs. J. Berveling RA